

SEE THE SCAM. WALL STREET DOESN'T.

FERDINANDO FREGA

MONA LUVUNU. WALL STREET KAMONANGA KO.

SEMANTIC REALITY 2026 · SHAREHOLDERS · 10

*Nsangu yakufi mu kuma kia kimvwama kisialanga vava ntalu
zikinanga*

1. LUKANU LWA LUYANTIKU

Konso kimvuka kianene bubu kivanganga bima bole: bima bia nteka ye marapore.

Marapore i mambote, mamwekanga, mafuluka ye kiyezi kia madia. Bima, mbala zankaka, fioti kaka ke bifwanini ko.

Kansi mu ntangu yanda, zandu i ntangi wambi wa minkanda mia piblisite. Ditalanga kima kia kieleka. Kimvwama kikinanga; kiokio i kisalu kiakio. Lukanu, vo lwena lwa kieleka, lusialanga.

Kisalu kia ntangu yatezwa kifwete bambukila vo nzingulu ya kieleka ke itezwanga kaka mu CO₂ ko, kansi mu ndaku zalungiswa kwa batata ye bana.

Kadi ntalu zilenda soba nswalu. Nkumbu yambote ke ilendi ko. Ye vava nkumbu yambote imanisanga nswalu kuluta mu ilenda kula diaka, mfuka ibutukanga ina kavena ntadi wa nzimbu usinsikanga ko ye kavena rapore ya nzimbu isonganga ko: mfuka ya ntendula.

2. LUSUNGAMU LWA NITU YE NSIKU WA KISALU

Mu ntangu yakete, twasadilanga sengo bonso sabuni. Twasobanga mpila za kuvanga, bisafu ye ndinga, mu vuvila vo kavena muntu uzamona luswaswanu ko.

Ngindu i yakete kuluta.

Tuvutula kizitu va kisafu.

Tutuba kiambote mbadi ya kima yena mu kati, ntangu ina ikinda, ye ntalu ya kuvanga yo kiambote.

Ka diambu dia kibakala ko.

I mbote mu nsaka ya zandu.

Lunungu i kima kimosi kaka kina kimvuka kia piblisite ke kilenda twika kwa bankaka ko evo kukufutisa ko ku nsuka a ngonda tatu.

Vava basadidi bamona kima kia kieleka, mfuka ya ntendula ikulukanga. Vava bamonanga kaka nsamu, mfuka ilandanga yika mu kivuvamu.

3. KITI KIA NTWADISU YE DOLAR DINA DIA KIDIMBU

Ndambu yayi ya nsuka i ya bantu bena ye kiti, ka ya bantu bavwandanga va kio mu ngonda tatu ko.

Vo mu mvu miayingi twavuatisa marke mvuatu unenene kuluta yo, ntangu mosi mvuatu ubwanga.

Ntangu yina mfuka ya ntendula imonikanga.

Ka mu rapore ya ndandu ko.

Ka mu marapore ma ESG ko.

Ka mu mabokolo ma ndandu ko.

Imonikanga mu ntama yikulanga va kati kia kina marke utubanga ye kina bantu bamonanga.

Bonso konso mfuka, yayi imonikanga ya kukondwa mbi tii kuna muntu ulomba mfutu.

Ndaku ya kuyimanisa i yakete mu luzolo: nswa wa dolar dimosi mu mavanga ma piblisite ma kieleka.

Nzila ya nsiku, ya nlekese, yakondwa vonza mu tuba:

«Twamona. Tuvutukanga mu nkinsi.»

Ye vutula enternete ntwala muntu wankaka kayibaka va kisika kietu.

MAMBU 10 KONSO MVWIDI WA AKSIO UBAKULANGA MBALA MOSI

Mavovwa ye nseva, kadi mu ntima beto bawonso twamona mo.

1. KIVUVAMU KIA LUZITU KU NTANDU

Konso muntu uzeye, va ntwala a kitala, vava mbele ke ina diaka bonso yakala ko.

Kavena muntu utubanga dio ko mu lukutakanu.

2. MBWANGALAKANU YA NSIKU YA WALL STREET

Wall Street itekanga bisafu, ka mpila ina muntu ubazikulanga bio mu nzo ya kunsukulu ko.

Diau diena dia kikalulu.

Isalanga kisalu kiandi.

Ka mbi ko.

I kukondwa mona ntama kwa kisalu.

3. NTOMBA YA NDAMBU ZA NZIMBU BUBU

Ntambudulu ifutanga.

Nzingulu ikulembolanga.

Diena dia muntu mu zola ndambu ya bubu kuluta kitunga kia mbazi.

4. KIMFUMU KIA LULEMBAMU KIA MALUMBU 90

Ngonda tatu i mfumu ulombanga mayingi.

Ikulombanga vo okatula ndambu yakete ya ntangu ina iza kimana omonika kiambote bubu.

Beto bawonso tuyivananga kina izolele.

Mbala zankaka kuluta.

5. MVWIDI WA NZIMBU WAVUATISWA BONSO NTALU

Twatuba bavwidi ba aksio vo bakala bantezi ba mayindu.

Kieleka, i bantu basumbanga bima, bavananga makabu, ye batunganga mbambukulu.

Kuna nima a ntangu yakete, olembanga mu sadilwa bonso lukaya lwa Excel.

6. RAPORE YA NZIMBU INA KE IKOTANGA KO MU POWERPOINT

Vava mafoto ma ntalu matombukanga, lukwikilu va kati kia mbandu mbala zankaka lukulukanga.

Kuna mfuka ya ntendula ibutukanga.

Ke yena ye nlonga ko.

Ke ikasakesanga ko lulukisu lwa kuna kwandi.

Ke imonikanga ko mu marapore ma ngonda tatu.

Kansi ikulanga konso ntangu ndaku ya marke ilutidi kima kia kieleka kia nteka.

Ntangu mosi, muntu ulombanga rapore.

7. NKWIKISANU YAKONDWA VOVWA VA KATI KIA BAKEBI YE BAKEBWA

Vo nsamu wa nkulu usalanga kwa bawonso, ekuma nki ubeba wo?

Kebela wo moyo kukebanga mabonisi ma bena bausunanga ye ma bena bauwanga.

Kaka tii kuna mfutu ufweni.

8. NZENGOLO YENA MFUNU KIKILU: SUKU KIA KUVWANDA

Marapore ke makotanga ko mu nzo.

Bima bikotanga.

Ye kuna, nzengolo ya nsuka ke ivanwanga ko kwa ntadi, kansi kwa dikanda dia mvwidi wa aksio.

Dina diena ye ngangu za kikalulu mu vambula kima kia kieleka ye mpila ya kusonga kio.

9. LOGO YAMBOTE YAKONDWA NKUTU WA NSI

Marke yanene yakondwa kima kia kieleka ifwana bonso nkutu wa kashemire va kima kia kulenga.

Wa nlekese kibeni.

Tii kuna ntangu ya kiozi ifwena.

10. NSIKULU YAKETE YA KLAVIE

Ntangu yanda, kimvuka kiawonso kiakala ye mfunu mu mwangisa ngindu.

Bubu kaka nkangamu ye ntomboko yambote zifwene.

Enternete imonanga luswaswanu ntama ntuala zandu dia aksio.

NSUKA A NSAMU

Bisika bia mbukulu 10 biabi bitalanga ndambu yayingi ya nkasu va kati kia mbote za bantu ba kati ye nswa wa bavwidi ba aksio wa bakula kina bavwidi.

Biabi i mantalulu matuka mu nkinsi ame ye mu nzayilu ame.

Kieleka, konso kimvuka kifwana bonso nsi yakete: kitunganga nsiku miakio kibeni, ntezaninu zakio kibeni, ye mbala zankaka ata bisika bia mbwanzi bivioaka ku mbazi a mantadilu ma nsiku.

Kansi diau kibeni kiaki mfuka ya ntendula ifwete talwa.

Kadi ke ibutukanga ko vava bimvuka bimana baka ndandu.

Ibutukanga vava bimana kebela ntendula ya ndaku bavanga.

NSANGU SAMBU NA BAVWIDI BA AKSIO

Ke ofwete ko ye ntadi mu diambu diadi.

Baka marapore ma mvu ma mvu miakete mivioaka ye ma tula lweka ye lweka.

Bitini bimosi. Ntunganu yimosi. Ndaku zimosi.

Mbala zayingi i kopi ye kutula, ye ntalu zakete zasobwa.

Ye kavena muntu ufwete yindula ko vo kisalu kiaki ke kifutwanga kima ko. Ntalu andi ikulanga konso mvu.

Kiokio i mpila mfuka ya ntendula imonikanga va papela.

Lumbu kiambote.

Ferdinando Frega